

Sonia Florea

**CERERILE ÎN PROCESUL CIVIL
DISPOZIȚII GENERALE**

Sonia Florea

**CERERILE ÎN PROCESUL CIVIL
DISPOZIȚII GENERALE**

Universul Juridic

București

-2014-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2014, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul
scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FLOREA, SONIA**

Cererile în procesul civil : dispoziții generale /
Sonia Florea. - București : Universul Juridic, 2014
Bibliogr.
ISBN 978-606-673-253-6

347(498)

REDACTIE: tel./fax: **021.314.93.13**
tel.: **0732.320.666**
e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL tel.: **021.314.93.15**
DISTRIBUȚIE: fax: **021.314.93.16**
e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin. = alineat

apud = citat după

art. = articol

c. = contra

C. pr. civ. 1865 = Codul de procedură civilă din 1865

Cass. fr. = Curtea de Casație franceză

CEDO = Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg

ed. = ediția

Ed. = Editura

etc. = etcaetera (și celelalte)

H.G. = Hotărârea Guvernului

Ibidem = același autor, altă lucrare

Jud. = Judecătoria

lit. = litera

M. Of. = Monitorul Oficial al României, Partea I

n.n. = nota noastră

NCC = noul Cod civil

NCPC = noul Cod de procedură civilă

nr. = numărul

O.G. = Ordonanța Guvernului

O.U.G. = Ordonanța de urgență a Guvernului

op. cit. = opera citată

p. = pagina

pct. = punctul

pp. = paginile

RRDP = Revista romană de drept privat

T. = Tribunalul

urm. = următoarele

vol. = volumul

Argument

Lucrarea tratează problematica reglementării, prin normele generale cuprinse în noul Cod de procedură civilă, a principalelor cereri adresate instanțelor judecătorești, sub aspectul elementelor intrinseci și extrinseci ale acestora, prevăzute de noul Cod de procedură civilă fie sub sancțiunea nulității, fie sub alte sancțiuni procedurale aplicabile. Sunt analizate cererile adresate primei instanțe: cererea principală de chemare în judecată, cererile incidentale (cererea reconvențională, cererile formulate de alte persoane sau împotriva altor persoane care pot lua parte la judecată), cererile adiționale, precum și cererile principale și incidentale formulate în calea ordinară de atac a apelului și în căile extraordinare de atac a recursului, contestației în anulare și a revizurii.

Scopul edictării noului Cod de procedură civilă (în continuare, NCPC) este înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești (art. 1 NCPC), prin judecarea cauzei în cadrul unui proces echitabil, în termen optim și previzibil (art. 6 NCPC).

Accesul la justiție sau la instanțele judecătorești se face prin pornirea procesului civil, ca urmare a investiției instanței cu o cerere de competență acesteia [art. 5 alin. (1) NCPC, coroborat cu art. 9 alin. (1) NCPC]. Art. 30 NCPC prevede că „oricine are o pretenție împotriva unei alte persoane ori urmărește soluționarea în justiție a unei situații juridice are dreptul să facă o cerere înaintea instanței competente”.

Corelativă dreptului persoanelor de a sesiza instanța este îndatorirea judecătorilor „să primească și să soluționeze orice cerere de competență instanțelor judecătorești, potrivit legii” [art. 5 alin. (1) NCPC]. Obligația judecătorului de a primi și

soluționa cererile adresate instanței este ridicată la rang de principiu fundamental al procesului civil.

Este de actualitate problema interpretării și aplicării normelor procedurale privind regularizarea cererii de chemare în judecată, norme care au generat practica instanțelor de a anula, nejustificat, numeroase cereri de chemare în judecată.

Considerăm că reglementarea unei proceduri de regularizare a cererii de chemare în judecată, sub sancțiunea anulării cererii [și nu sub sancțiunea ineficientă a suspendării judecării, prevăzută de art. 114 alin. (4) C. pr. civ. 1865] se impunea, în vederea responsabilizării reclamantului, pentru ca procesul să capete un curs firesc și să se soluționeze cu celeritate, fiind evitate amânările repetate, în scopul completării cererii de chemare în judecată pe parcursul desfășurării procesului civil, ulterior citării pârâtului și stabilirii primului termen de judecată.

Dreptul instanței de a verifica și de a regulariza cereri de chemare în judecată, precum și de a anula cereri de chemare în judecată corespunde unui scop social. Exercițarea acestui drept nu trebuie împinsă până la limitele sale extreme – care nu corespund finalității sancțiunii nulității: înlăturarea vătămării procesuale a unei părți, înlăturare care nu poate fi făcută altfel decât prin anularea actului¹. Există o limită a exercițiului acestui drept, anume limita de la care instituția juridică a regularizării cererii de chemare în judecată este deturnată de la destinația sa socială.

Scopul instituirii procedurii vizează formarea dosarului pentru stabilirea precisă a cadrului obiectiv și subiectiv al litigiului și fixarea eficientă a primului termen de judecată.

¹ Pentru opinia, pe care o considerăm greșită, potrivit căreia art. 194 și art. 200 NCPC se interpretează în mod izolat, și nu sistematic, deoarece sancțiunea nulității, aplicabilă în procedura regularizării cererii de chemare în judecată, este o instituție juridică distinctă de sancțiunea nulității, aplicabilă actelor de procedură civilă potrivit dispozițiilor art. 174-179 NCPC, a se vedea G.-S. Lefter, *Regularizarea cererii de chemare în judecată – instrument de realizare a dreptului la judecarea cauzei în termen optim și previzibil*, în RRDP nr. 4/2013 și pe www.juridice.ro, la data de 18 noiembrie 2013.

Scopul legiuitorului nu a fost încă suficient de bine înțeles. Sunt numeroase cazurile în care s-au aplicat *ad litteram* prevederile art. 194 NCPC și s-au anulat cereri de chemare în judecată care cuprindeau elementele esențiale pentru stabilirea precisă a cadrului procesual al litigiului dedus judecății (prevăzute la art. 196 NCPC¹).

Există situații în care cererile de chemare în judecată care întruneau cerințele art. 196 NCPC au fost anulate, în condițiile în care au fost nerespectate condițiile impuse de lege pentru aplicarea sancțiunii nulității (existența unei vătămări procesuale a părâtului) și principiul înlăturării vătămării fără anularea actului, reglementate prin dispozițiile art. 175 NCPC² și art. 177 NCPC³,

¹ Art. 196 NCPC prevede: (1) Cererea de chemare în judecată care nu cuprinde numele și prenumele sau, după caz, denumirea oricăreia dintre părți, obiectul cererii, motivele de fapt ale acesteia ori semnătura părții sau a reprezentantului acesteia este nulă. Dispozițiile art. 200 sunt aplicabile.

(2) Cu toate acestea, lipsa semnăturii se poate acoperi în tot cursul judecății în fața primei instanțe. Dacă se invocă lipsa de semnătură, reclamantul care lipsește la acel termen va trebui să semneze cererea cel mai târziu la primul termen următor, fiind înștiințat în acest sens prin citație. În cazul în care reclamantul este prezent în instanță, acesta va semna chiar în ședința în care a fost invocată nulitatea.

(3) Orice altă neregularitate în legătură cu semnarea cererii de chemare în judecată va fi îndreptată de reclamant în condițiile prevăzute la alin. (2).

² Potrivit art. 175 NCPC: (1) Actul de procedură este lovit de nulitate dacă prin nerespectarea cerinței legale s-a adus părții o vătămare care nu poate fi înlăturată decât prin desființarea acestuia.

(2) În cazul nulităților expres prevăzute de lege, vătămarea este prezumată, partea interesată putând face dovada contrară.

³ Potrivit art. 177 NCPC: (1) Ori de câte ori este posibilă înlăturarea vătămării fără anularea actului, judecătorul va dispune îndreptarea neregularităților actului de procedură.

(2) Cu toate acestea, nulitatea nu poate fi acoperită dacă a intervenit decăderea ori o altă sancțiune procedurală sau dacă se produce ori subzistă o vătămare.

(3) Actul de procedură nu va fi anulat dacă până la momentul pronunțării asupra excepției de nulitate a dispărut cauza acesteia.

precum și regimul juridic al invocării nulității, reglementat prin dispozițiile art. 174 NCPC¹ și ale art. 178 NCPC².

Practica unor instanțe a golit de conținut prevederi ale noului Cod de procedură civilă, care permiteau reclamantului sau instanței înlăturarea neregularității cererii de chemare în judecată prin îndeplinirea din oficiu a obligației de a depune cererea de chemare în judecată sau înscrisurile atașate acesteia în atâtea exemplare câte sunt necesare pentru comunicare, pe cheltuiala reclamantului (art. 149 NCPC³), semnarea cererii de chemare în

¹ Potrivit art. 174 NCPC: (1) Nulitatea este sancțiunea care lipsește total sau parțial de efecte actul de procedură efectuat cu nerespectarea cerințelor legale, de fond sau de formă.

(2) Nulitatea este absolută atunci când cerința nerespectată este instituită printr-o normă care ocrotește un interes public.

(3) Nulitatea este relativă în cazul în care cerința nerespectată este instituită printr-o normă care ocrotește un interes privat.

² Potrivit art. 178 NCPC: (1) Nulitatea absolută poate fi invocată de orice parte din proces, de judecător sau, după caz, de procuror, în orice stare a judecării cauzei, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Nulitatea relativă poate fi invocată numai de partea interesată și numai dacă neregularitatea nu a fost cauzată prin propria faptă.

(3) Dacă legea nu prevede altfel, nulitatea relativă trebuie invocată:

a) pentru neregularitățile săvârșite până la începerea judecării, prin întâmpinare sau, dacă întâmpinarea nu este obligatorie, la primul termen de judecată;

b) pentru neregularitățile săvârșite în cursul judecării, la termenul la care s-a săvârșit neregularitatea sau, dacă partea nu este prezentă, la termenul de judecată imediat următor și înainte de a pune concluzii pe fond.

(4) Partea interesată poate renunța, expres sau tacit, la dreptul de a invoca nulitatea relativă.

(5) Toate cauzele de nulitate a actelor de procedură deja efectuate trebuie invocate deodată, sub sancțiunea decăderii părții din dreptul de a le mai invoca.

³ Potrivit art. 149 NCPC: (1) Când cererea urmează a fi comunicată, ea se va face în atâtea exemplare câte sunt necesare pentru comunicare, în afară de cazurile în care părțile au un reprezentant comun sau partea figurează în mai multe calități juridice, când se va face într-un singur exemplar. În toate cazurile este necesar și un exemplar pentru instanță.

(2) Dispozițiile alin. (1) sunt aplicabile în mod corespunzător și în cazul prevăzut la art. 148 alin. (4), greferul de ședință fiind ținut să întocmească din oficiu copiile de pe încheiere necesare pentru comunicare.

judecată ulterior primului termen de judecată (art. 196 NCPC), încuviințarea probelor propuse de părți în etapa cercetării procesului (art. 237 NCPC), soluționarea oricăror altor cereri formulate de părți la primul termen de judecată la care acestea sunt legal citate (art. 237 NCPC) etc.

În privința cererii de apel interesează, sub aspectul obiectului apelului, posibilitatea de a ataca cu apel considerentele hotărârii atacate, precum și limitele efectului devolutiv al cererii de apel, în raport de criticile exprese sau implicite formulate de apelant și de caracterul indivizibil al obiectului litigiului. La data publicării lucrării, jurisprudența încă nu s-a confruntat cu aceste chestiuni care pot naște dificultăți în interpretarea și aplicarea legii. Sunt de interes soluțiile doctrinare și jurisprudențiale propuse în jurisdicțiile franceză și belgiană, analizate în lucrare cu nuanțări datorate unor diferențe subtile de reglementare a normelor de drept procesual civil adoptate de fiecare legiuitor național.

Lucrarea analizează și reglementările cu caracter de noutate adoptate în privința cerințelor extrinseci cererii de recurs, respectiv procedura de filtrare a recursurilor, în cazul în care competența de soluționare pe fond a acestora aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Sunt evidențiate, pe întreg parcursul lucrării, diferențele dintre soluțiile normative adoptate prin Codul de procedură civilă din 1865 și cele prevăzute de noul Cod de procedură civilă, precum și reglementările noului Cod de procedură civilă care preiau instituțiile Codului de procedură civilă din 1865.

(3) Dacă obligația prevăzută la alin. (1) nu este îndeplinită, instanța va putea îndeplini din oficiu sau va putea pune în sarcina oricăreia dintre părți îndeplinirea acestei obligații, pe cheltuiala părții care avea această obligație.

(4) În cazul în care cererea a fost comunicată, potrivit legii, prin fax sau prin poștă electronică, grefierul de ședință este ținut să întocmească din oficiu copii de pe cerere, pe cheltuiala părții care avea această obligație. Dispozițiile art. 154 alin. (6) rămân aplicabile.

CAPITOLUL I

Acțiunea civilă și cererea în reglementarea noului Cod de procedură civilă

1. Privire de ansamblu asupra instituției acțiunii civile și a cererii în Codul de procedură civilă din 1865 și în noul Cod de procedură civilă

Noul Cod de procedură civilă debutează cu un titlu preliminar, în care se stabilesc domeniul de reglementare al Codului de procedură civilă și principiile fundamentale ale procesului civil. Este remarcabil că, pentru prima oară în legislația procesual civilă din România sunt grupate, sistematizate și clarificate în conținutul lor atât principii și reguli esențiale de desfășurare a procesului civil consacrate, dispart și implicit, în Codul de procedură civilă din 1865 și în alte acte normative, cât și cele identificate și evocate în doctrină și jurisprudență, pe cale de interpretare a legii¹.

Noul Cod de procedură civilă conferă materiei dreptului procesual civil mai multă rigoare instituțiilor reglementate. Legiuitorul a dat preferință definerii legale a termenilor utilizați, clarificării și precizării în detaliu a regimului juridic de drept procesual civil aplicabil, prin valorificarea propunerilor și argumentelor doctrinare, precum și a soluțiilor jurisprudențiale date în interpretarea dispozițiilor Codului de procedură civilă din 1865. În consecință, revine doctrinei și jurisprudenței rolul de a explicita înțelesul tehnico-juridic al noțiunilor, în limitele definițiilor legale, fără a putea propune interpretări care să denatureze conținutul sau înțelesul acestora.

¹ V.M. Ciobanu, *Prefață* la Codul de procedură civilă actualizat la 15 februarie 2013, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. VII.